

Arkivsak-dok. 23/00853-4
Saksbehandler Lars Noreng

Saksgang
Formannskapet 2019 - 2023
Bystyret 2019 - 2023

Møtedato
31.08.2023
21.09.2023

Sak nr.

Politisk styringsstruktur etter kommunestyrevalg 2023

Saksordførersak.

Saksordfører: Svein Larsen (Ap), Andreas Brännström (Frp)
Medsaksbehandlere: Ellen M. Juliussen, André Formoe Odsbu

Saksordførers innstilling:

Legges fram i møtet

Vedlegg:

1) Foreløpige endringer i delegeringsreglement som følge av alternativ 1 og alternativ 2

Sammendrag:

Handlingsplan 2023-2026 forutsetter at antall politiske utvalg utover formannskapet skal reduseres fra fire til tre ved innledningen til bystyreperioden 2023-2027. Dette innebærer at det som nå er utvalg for plansaker, utvalg for velferd og folkehelse, utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for miljø og teknikk skal bli til tre utvalg. Saken fremmes for å avklare hvordan en ny utvalgsstruktur skal være.

Saksordførerne har hatt noe dialog med gruppelederne, men det har ikke resultert i en entydig tilbakemelding om utvalgsstruktur.

Det er flere måter å innrette en utvalgsstruktur ut fra den føringen bystyret har vedtatt.

Kommunedirektøren har vurdert to alternativer:

- 1) Slå sammen utvalg for miljø og teknikk og utvalg for plansaker, det vil si samme utvalgsstruktur som i bystyreperioden 2015-2019.
- 2) Erstatte de nåværende tre utvalg for kultur og oppvekst, utvalg for velferd og folkehelse og utvalg for miljø og teknikk med følgende to utvalg: Utvalg for oppvekst, velferd og helse og utvalg for kultur, miljø og teknikk. Utvalg for plansaker videreføres som i dag.

Alternativ 1 fungerte etter kommunedirektørens oppfatning godt fram til 2019. Hensynet til jevnest mulig arbeidsbelastning taler derimot for alternativ 2. Med alternativ 2 vil dessuten saker som gjelder tjenestetilbud til barn og unge i hovedsak bli behandlet i samme utvalg, noe som kan være en fordel.

Kommunedirektøren anbefaler alternativ 2.

Utredning:

I handlingsplan 2023-2026 er det forutsatt en innsparing på 900.000 kroner på årsbasis fra 2024 ved å endre politisk styringsstruktur og redusere frikjøp i samsvar med dette. Det står: «Ved overgang til nytt bystyre er det forutsatt at antall utvalg utover formannskapet reduseres fra fire til tre, og at frikjøp av utvalgsleder med et halvt årsverk bortfaller. Dette er av økonomiske grunner.»

Kommunen har i dag et utvalg for plansaker, et utvalg for miljø og teknikk, et utvalg for velferd og folkehelse, og et utvalg for kultur og oppvekst. Dette kommer i tillegg til formannskapet, administrasjonsutvalget som er et partssammensatt utvalg med politikere og tillitsvalgte, og andre utvalg og råd.

Saker om barnevernet og forebyggende tjenester til barn og unge behandles i dag av utvalg for velferd og folkehelse, mens saker som gjelder skole og barnehage behandles av utvalg for kultur og oppvekst. Utvalg for plansaker behandler reguleringsplaner og byggesaker, men formannskapet behandler overordnede planer også for arealbruken, som kommuneplanens arealdel og sentrumsplanen. Utover dette framgår arbeidsdelingen i stor grad av utvalgenes navn.

Hvert utvalg har 11 medlemmer, og formannskapet har det samme. Den planlagte endringen innebærer at antallet som skal velges som medlemmer til formannskapet og utvalg samlet reduseres fra 55 til 44. Bystyret består av 43 representanter. Også vararepresentanter til bystyret kan velges som utvalgsmedlemmer. Bystyret kan når som helst legge ned eller opprette politiske utvalg.

Vedtaket om å redusere antall utvalg har grunnlag i omstillingsarbeidet «Bærekraft 2030», der politisk styring har vært ett av fokusområdene. Det er der pekt på at reduksjonen kan gjøres ved å gå tilbake til utvalgsstrukturen fra bystyreperioden 2015-2019. Dette innebærer at utvalg for plansaker og utvalg for miljø og teknikk slås sammen til ett utvalg. Utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for velferd og folkehelse kan da opprettholdes som i dag.

Oppstartsnotat i saken ble behandlet i formannskapet 13.02.2023. Det ble der pekt på alternative muligheter: «En mulighet kan være å etablere et utvalg som omfatter både oppvekst, velferd og folkehelse, og som da i hovedsak vil ha ansvar for saker som gjelder kommuneområde oppvekst og kommuneområde helse og velferd. Både utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for velferd og folkehelse behandler i dag saker som gjelder barn og unge, og har hatt felles orienteringer om en del temaer. Det kan både være hensiktsmessig og effektivt at denne type saker samles i ett utvalg. Utvalg for plansaker kan da opprettholdes omtrent som i dag, mens det tredje utvalget kan ha ansvar for saker om kultur, idrett og frivillighet i tillegg til det som nå ligger i utvalg for miljø og teknikk.»

Det er vanskelig å måle arbeidsmengden for dagens fire utvalg, da det ikke bare avhenger av antall saker, men også sakenes kompleksitet og omfang. Kommunedirektøren anser at det over tid har vært størst arbeidsmengde i utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for plansaker, mens det har vært noe mindre i utvalg for velferd og folkehelse og utvalg for miljø og teknikk.

Saksordførerne, som er posisjonsleder og opposisjonsleder, har avholdt møte for bystyrets gruppeledere om saken. Dette har ikke resultert i noe konkret forslag om ny utvalgsstruktur. Tilbakemeldingene spriker, men det er blant annet framhevet at næring og miljø bør tillegges stor vekt.

Kommunedirektøren har primært vurdert to alternativer:

1) Slå sammen utvalg for miljø og teknikk og utvalg for plansaker, det vil si samme utvalgsstruktur som i bystyreperioden 2015-2019.

2) Erstatte de nåværende tre utvalg for kultur og oppvekst, utvalg for velferd og folkehelse og utvalg for miljø og teknikk med følgende to utvalg: Utvalg for oppvekst, velferd og helse og utvalg for kultur, miljø og teknikk. Utvalg for plansaker videreføres som i dag.

Det er utformet forslag til endringer av delegeringsreglementet for begge alternativer. I etterkant av at alternativ er valgt må det fremmes en ny sak til bystyret med helhetlig gjennomgang av delegeringsreglementet. Det må også fremmes sak om endring av forskrift om godtgjøring.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren vektlegger at det bør være mest mulig lik arbeidsfordeling mellom tre politiske utvalgene. Videre bør arbeidsdelingen være hensiktsmessig slik at saker og temaer som naturlig henger sammen behandles i samme utvalg. Kommunedirektøren poengterer at det er opp til bystyret å fastsette den politiske styringsstrukturen, og at bystyret da også kan vektlegge andre hensyn enn kommunedirektøren.

Delingen av utvalg for plansaker og utvalg for miljø og teknikk, som ble gjort i 2019, kan i noen sammenhenger medføre at saker som henger sterkt sammen behandles i to ulike utvalg. Et eksempel er at utvalg for miljø og teknikk behandler sak om stenging av vei mens utvalg for plansaker behandler reguleringsplaner. Delingen har imidlertid, etter kommunedirektørens oppfatning, ikke medført noen store utfordringer med grensedragning mellom utvalgene. Grensedragningen mellom utvalg for plansaker og formannskapet i saker om arealbruk kan oppleves mer problematisk.

Barn og unges oppvekstvilkår oppleves som et viktig tema både for utvalg for kultur og oppvekst og utvalg for velferd og folkehelse. Det har blant annet resultert i felles samlinger og felles opplæring for de to utvalgene. Selv om det ikke har vært særlig problematisk å avgjøre hvilke saker som skal hvor, kan det være ønskelig at saker som omhandler skole, barnehage, barnevern og forebyggende tjenester til barn og unge blir behandlet i ett og samme utvalg.

Mot alternativ 2 kan innvendes at kultur hører mer naturlig sammen med oppvekst, velferd og helse enn med miljø og teknikk, særlig siden kommunens innsats på kulturområdet i stor grad er rettet mot barn og unge. Dette ville imidlertid medført en veldig skjev arbeidsbelastning mellom de to utvalgene, og er etter kommunedirektørens syn ikke en aktuell løsning.

Kommunedirektøren mener begge alternativene som er beskrevet gir en tilfredsstillende utvalgsstruktur. Alternativ 1 har etter kommunedirektørens oppfatning fungert godt tidligere. Alternativ 2 gir jevnest arbeidsmengde mellom utvalgene, og det kan være positivt at saker som gjelder tjenestetilbudet til barn og unge i hovedsak behandles i ett utvalg. Kommunedirektøren anbefaler alternativ 2.

Kommunedirektøren anser at miljøperspektivet kan ivaretas godt med begge alternativer. Videre er kommunedirektøren enig i at næring er et viktig tema, som ivaretas best ved at det tillegges formannskapet der ordføreren også sitter. Næringslivsaktørene ønsker ofte å ha direkte dialog med ordføreren, og det kan oppleves som en nedprioritering av næringsarbeidet at dette legges til et annet organ. Det kan være en utfordring at formannskapet har stor saksmengde generelt, men det bør da vurderes om det er andre saker som heller kan behandles i andre organer. Dette kan vurderes i forestående revidering av delegeringsreglementet.

Kommunedirektøren foreslår at bystyret vedtar denne strukturen, og at delegeringsreglementet foreløpig endres i henhold til dette. Det vil være behov for ytterligere gjennomgang av delegeringsreglementet og forskrift om folkevalgtes godtgjøring når strukturen er avklart. Kommunedirektøren vil komme tilbake med saker om dette på et senere tidspunkt. Ordinær gjennomgang av nevnte reglement og forskrift skal gjøres senest året etter et kommunestyrevalg, det vil si i løpet av 2024.

Konsekvenser økonomi, miljø og folkehelse:

Økonomi:

Saken forutsetter at det skal oppnås en besparelse på 900.000 kroner årlig på reduksjon av ett utvalg og tilhørende frikjøp, i tråd med vedtatt handlingsplan 2023-2026.

Miljø:

Ingen direkte konsekvenser.

Folkehelse:

Ingen direkte konsekvenser.

Kommunedirektørens anbefaling:

Sakens alternativ 2 vedtas som ny politisk styringsstruktur. Delegeringsreglementet endres foreløpig i henhold til vedlegg 1, alternativ 2. Ytterligere endringer av delegeringsreglementet av forskrift om folkevalgtes godtgjøring behandles på et senere tidspunkt.